

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Фаховий коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка

Циклова комісія музичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчально-виховної роботи
Павло ЯЛОВСЬКИЙ
2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Музично-теоретична підготовка: Гармонія

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**
Галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
Спеціальність **014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)**
Освітньо-професійна програма **Середня освіта (Музичне мистецтво)**

Кременець – 2023

Мацкова В.С. Музично–теоретична підготовка: Гармонія : робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів фахової передвищої освіти з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво). Кременець, 2023. 23с.

Розробник: Мацкова Валентина Сергіївна – викладач циклової комісії музичних дисциплін Фахового коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії музичних дисциплін
Протокол від «31» серпня 2023 р. № 1

Голова циклової комісії

Сергій ШЕГЕРА

1. Вступ

Вивчення нормативної дисципліни «Музично-теоретична підготовка (гармонія)» є невід'ємною складовою процесу підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва у закладах освіти. Вивчення курсу розраховане на три семестри. За цей період здобувачі освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» повинні опанувати теоретичний матеріал, від діатоніки до діатонічних секвенцій, оволодіти навичками гри на фортепіано гармонічних послідовностей в межах періоду, навчитись гармонізувати мелодію одотональної будови та аналізувати багатоголосний музичний твір з погляду ладотонального і ладофункціонального розвитку.

«Музично-теоретична підготовка (гармонія)» як навчальна дисципліна пов'язана з іншими предметами музично-теоретичного циклу та із спеціальними дисциплінами. Вона є базою для формування високої професійної майстерності майбутніх вчителів музичного мистецтва. Правильне розуміння ролі гармонії сприяє глибокому проникненню у зміст музичного твору. Знання конструктивних закономірностей гармонії допомагає розкрити специфіку музичної мови; вивчення основних принципів гармонічного багатоголосся.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Музично-теоретична підготовка (гармонія)» складена для навчання здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» відповідно до освітньо-професійної програми Середня освіта (Музичне мистецтво) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійна ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання		
Кількість кредитів ECTS: 6	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна		
Змістових модулів – 3	Спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)			
Загальна кількість годин – 180	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Музичне мистецтво)	Рік підготовки:		
		2-й	3-й	
		Семестр		
		4-й	5-й	6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2, 2, 2 самостійної роботи здобувача освіти – 1; 1, 1	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції		
		-	-	-
		Лабораторні		
		42 год.	30 год.	40 год.
		Самостійна робота		
		33 год.	15 год.	20 год.
Вид контролю: Екзамен – 6-й семестр				

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 63% / 37 %.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Гармонія» є розвинення музичного мислення, гармонічного слуху; оволодіння логікою гармонічного розвитку в музичних творах.

Основні завдання курсу:

- 1) надати здобувачам фахової передвищої освіти теоретичні знання щодо формотворчого значення гармонії;
- 2) навчити розумінню функціональної логіки в музичній будові;
- 3) навчити оволодінню комплексом ладо-гармонічних засобів, характерних для системи класичного музичного мислення;
- 4) сформувати навички письмового викладення та гри на фортепіано гармонічних зворотів та послідовностей;
- 5) навчити гармонізувати даний голос чи мелодію;
- 6) сформувати навички гармонічного аналізу нескладних музичних творів;
- 7) навчити розуміти взаємозв'язок гармонічних засобів з іншими елементами музичної мови, а також ролі гармонії в процесі формування музичної думки;
- 8) розвивати самостійність та творчі здібності майбутніх учителів музичного мистецтва;
- 9) формувати у здобувачів фахової передвищої музично-педагогічної освіти позитивну мотивацію до вивчення курсу і майбутньої професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у здобувачів фахової передвищої освіти повинні бути сформовані такі **компетентності**:

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні

види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК2 Здатність до використання предметних знань в освітньому процесі.

СК16 Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування у процесі виконання професійних завдань.

СК19 Здатність до вокальної, диригентсько-хорової та інструментальної інтерпретації музичних творів.

СК22 Здатність організовувати сольну і колективну вокально-виконавську діяльність учнів різних вікових груп.

Програмні результати навчання

Нормативний зміст вивчення здобувачами фахової передвищої освіти навчальної дисципліни «Гармонія» сформульований у таких програмних результатах навчання:

РН6 Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей в освітньому середовищі.

РН16 Володіти теоретико-методологічними знаннями у галузі музичного мистецтва, принципами та закономірностями організації музично-освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; враховувати у процесі музичного навчання та виховання учнів їх індивідуальні та вікові особливості, освітні потреби.

РН20 Виявляти здатність до запису нотного тексту, гармонізації мелодичної лінії музичних творів, створення власного акомпанементу шкільного пісенного репертуару.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Функціональна система головних тризвуків.

Тема 1. Вступ. Гармонія – важливий складовий елемент музичної мови.

Основні типи фактури. Головні тризвуки ладу у чотириголосному викладенні.

Виразальні можливості гармонії та її формотворча роль. Мажоро-мінорна ладо-гармонічна система як основа навчального курсу гармонії. Основні акорди класичної гармонії, назви звуків в акордах.

Фактура як форма викладення музичного твору. Основні типи фіктур: монодична, поліфонічна, актордова, гомофонно-гармонічна.

Чотириголосне викладення тризвуків головних ступенів: подвоєння, мелодичне положення, розташування. Побудова головних тризвуків у чотириголосному викладенні в тісному та широкому розташуваннях, в різних мелодичних положеннях.

Тема 2. Функційна система головних тризвуків. З'єднання головних тризвуків.

Три основні функції мажоро-мінорної ладо-гармонічної системи. Загальна формула функціонального розвитку в музичному творі.

Гармонічні звороти, їх різновиди. Поняття про голосоведіння, його значення та особливості. Плавний рух як основа сполучення тризвуків. Кварто-квінтове та секундове співвідношення тризвуків. Способи сполучення тризвуків (гармонічне, мелодичне).

Побудова гармонічних та мелодичних з'єднань головних тризвуків з плавним голосоведінням.

Тема 3. Гармонізація мелодії головними тризвуками.

Гармонізація мелодії як розкриття її гармонічної основи. Значення попереднього аналізу для виявлення закономірностей гармонічного розвитку.

Тема 4. Переміщення акордів.

Особливості гармонізації мелодії з використання переміщення тризвуків. Пряме, протилежне, непряме переміщення.

Тема 5. Гармонізація басу.

Головна мета гармонізації баса — створення логічної виразної мелодії. Відбір акордів, їх мелодичного положення та розташування. Створення різних варіантів мелодії на заданий бас.

Тема 6. Стрибки терцій.

Стрибок терцій при гармонізації тризвуків кварто-квінтового співвідношення. Використання стрибків в тенорі та сопрано для розширення засобів голосоведіння.

Тема 7. Період. Речення. Каденції. Кадансовий квартсекстакорд.

Період як форма викладення закінченої думки в класичній музиці. Гармонічна будова періоду. Поняття каденції. Види каденцій. Типове розміщення каденцій в періоді.

Кадансовий квартсекстакорд, його функціональна особливість, роль в періоді. Побудова, подвоєння, розташування, метричні умови використання кадансового. Визначення каденцій в музичних творах.

Змістовий модуль 2. Обернення тризвуків головних ступенів та Домінантсекстакорд. Правила вживання тризвуку та секстакорду другого ступеня

Тема 8. Секстакорди головних тризвуків. Стрибки при з'єднанні тризвуків з секстакордами. З'єднання двох секстакордів.

Функціональна характеристика секстакордів, особливості подвоєння тонів, розташування, переміщення. Гармонічний та мелодичний спосіб сполучення тризвуків та секстакордів кварто-квінтового співвідношення. Особливості мінору.

Особливості гармонізації стрибків прим і квінт. Змішані стрибки. Роль секстакордів в активізації голосоведіння та мелодизації басу.

Тема 9. Прохідні та допоміжні квартсекстакорди.

Особливості побудови, подвоєння, розташування кварсекстакордів основних тризвуків. Використання квартсекстакордів у ролі прохідних та допоміжних. Прохідні квартсекстакорди тоніки та домінанти. Особливості голосоведіння. Використання всередині побудови.

Допоміжні кварсекстакорди субдомінанти і домінанти. Правила використання на початку побудови та у половинній каденції. Квартсекстакорд субдомінанти у додатковій каденції. Квартсекстакорди в гармонізації задач.

Тема 10. Домінантовий септакорд. Стрибки при його розв'язуванні в тоніку. Обернення домінантового септакорду.

Функціональна характеристика Д 7. Підготовка Д 7 у гармонічному русі, сполучення з попередніми акордами. Розв'язання в тоніку. Використання переважно в заключних каденціях. Обернення Д 7, використання їх в середині побудови.

Сполучення обернень з попередніми акордами, розв'язання в тоніку. Прохідний Д4/3. Переміщення Д 7 з оберненнями.

Тема 11. Повна функціональна система мажору та гармонічного мінору.

Повна ладо-функціональна система тризвуків. Побічні тризвуки субдомінантової (II^5_3 , VI^5_3), домінантової (III^5_3 , VII^5_3) груп та їх обернення.

Терцієвий рід головних та побічних тризвуків, його формування на основі спільних звуків. Утворення трьох функціональних груп. Характеристика функцій. Характер їх взаємодії, логіка гармонічного руху всередині функціональних груп.

Тема 12. Тризвук та сектакорд другого ступеня.

Тризвук та сектакорд II ступеня: функціональна характеристика, подвоєння, використання при гармонізації мелодії.

Виразні можливості акордів із доданими та заміненними тонами. Загальні відомості про D_7 з секстою та D_9 . Особливості голосоведіння при використанні D_9 . Використання даних акордів при гармонізації мелодії.

Змістовий модуль 3. Гармонізація мелодії та басу з використанням септакордів другого, сьомого ступенів, побічних акордів домінантової групи, діатонічних секвенцій.

Тема 13. Гармонічний мажор.

Одноійменна мажоро-мінорна система охоплює акорди однойменних тональностей, є сильноцентралізованою (T-t) та зберігає основні функційні зв'язки.

Одним із засобів розширення діатонічної системи стала поява в гармонічному мажорі мінорної субдомінанти (s), властивої мінору. Внаслідок тісних функційних зв'язків s була поступово оточена рештою акордів s-групи мінору.

Перечення. Правила гармонізації задач в гармонічному мажорі.

Тема 14. Тризвук шостого ступеня. Перервана каденція. Функціональна особливість VI. Поширені гармонічні звороти. Перервана каденція. Особливості розв'язання D_7 в VI. Розширений період.

Тема 15. Септакорд другого ступеня та його обернення.

Септакорд II ступеня як найуживаніший з дисонуючих акордів субдомінантової групи. Специфіка його побудови, обернень, переміщення, приготування на основі загальних формул акордами тонічної та субдомінантової груп.

Розв'язання II7 та його обернень в консонуючі акорди тонічної та домінантової груп, D7 та його обернення. Обернення II7 в каденціях та передкаденційних побудовах. Застосування II7 та обернень у прохідних та допоміжних зворотах.

Тема 16. Септакорд сьомого ступеня та його обернення.

Два різновиди увідного септакорду. Функціональна характеристика, специфіка побудови, переміщення. Приготування септакорду акордами тонічної та субдомінантової функцій.

Внутрішньофункційне розв'язання увідного септакорду та його обернень. Застосування увідного септакорду та його обернень у прохідних та допоміжних зворотах. Біфункціональність VII⁴₃. Драматургічна роль VII7 в класичній музиці.

Тема 17. Різновидності акордів домінантової групи. Тризвук третього ступеня.

Побудова тризвуку в мажорі. Функції тризвуку (T і D).

Використання в середині побудови (низхідний верхній тетракорд в сопрано; у прохідних зворотах).

Тема 18. Сектакорд сьомого ступеня.

Розміщення сексти (переважно верхній голос). Розв'язування в T, VI. Правила використання в кадансах.

Тема 19. Домінанта з секстою.

Загальні відомості про D7 з секстою та D9

Виразні можливості акордів із доданими та заміненними тонами. Загальні відомості про D7 з секстою та D9. Особливості голосоведіння при використанні D9. Використання даних акордів при гармонізації мелодії.

Тема20. Діатонічні (тональні) секвенції.

Мелодична секвенція. Мотив секвенції. Діатонічна або тональна секвенція (яка не виходить за межі однієї тональності). Гармонічна секвенція. Побічні септакорди (секвенцакорди).

Функціональні співвідношення в секвенції. Секвенції з тризвуків. Шляхи переміщення. Побічні септакорди секвенцій (T7, DTIII7, S7 і TSV17) – секвенцакорди, правила їх вживання).

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
лекції		сем.	практ.	лаб.	с. р.
Змістовий модуль 1. Функціональна система головних тризвуків					
Тема 1. Вступ. Гармонія – важливий складовий елемент музичної мови. Основні типи фактури. Головні тризвуки ладу у чотириголосному викладенні. Мелодичне положення акорду. Вузьке та широке розташування.	10			6	4
Тема 2. Функціональна система головних тризвуків. З'єднання головних тризвуків.	10			6	4
Тема 3. Гармонізація мелодії головними тризвуками.	14			8	6
Тема 4. Переміщення акордів.	9			4	5
Тема 5. Гармонізація басу	10			6	4
Тема 6. Стрибки терцій	11			6	5
Тема 7. Період. Речення. Каденції. Кадансовий квартсектакорд.	11			6	5
Разом за змістовим модулем 1	75			42	33
Разом за IV семестр	75			42	33
Змістовий модуль 2. Обернення тризвуків головних ступенів та Домінантсектакорд. Правила вживання тризвуку та сектакорду другого ступеня					
Тема 8. Сектакорди головних тризвуків. Стрибки при з'єднанні тризвуків з сектакордами. З'єднання двох сектакордів.	12			8	4
Тема 9. Прохідні та	10			6	4

допоміжні квартсекстакорди.						
Тема 10. Домінантовий септакорд. Стрибки при його розв'язуванні в тоніку. Обернення домінантового септакорду.	12				8	4
Тема 11. Повна функціональна система мажору та гармонічного мінору.	3				2	1
Тема 12. Тризвук та секстакорд другого ступеня.	8				6	2
Разом за змістовим модулем 2.	45				30	15
Разом за V семестр	45				30	15
Змістовий модуль 3. Гармонізація мелодії та басу з використанням септакордів другого, сьомого ступенів, побічних акордів домінантової групи, діатонічних секвенцій						
Тема 13. Гармонічний мажор.	6				4	2
Тема 14. Тризвук шостого ступеня. Перервана каденція.	8				6	2
Тема 15. Септакорд другого ступеня та його обернення.	12				8	4
Тема 16. Септакорд сьомого ступеня та його обернення.	12				8	4
Тема 17. Різновидності акордів домінантової групи. Тризвук третього ступеня.	6				4	2
Тема 18. Секстакорд сьомого ступеня.	6				4	2
Тема 19. Домінанта з секстою.	4				2	2
Тема 20. Діатонічні (тональні) секвенції.	6				4	2
Разом за змістовим модулем 3	60				40	20
Разом за VI семестр	60				40	20

Разом годин за навчальним планом	180			112		68
---	------------	--	--	------------	--	-----------

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні типи фактури. Головні тризвуки ладу у чотириголосному викладенні. Мелодичне положення акорду. Вузьке та широке розташування	6
2.	Функціональна система головних тризвуків. З'єднання головних тризвуків	6
3.	Гармонізація мелодії головними тризвуками.	8
4.	Переміщення акордів	4
5.	Гармонізація басу	6
6.	Стрибки терцій	6
7.	Період. Речення. Каденції. Кадансовий квартсектакорд	6
8.	Сектакорди головних тризвуків. Стрибки при з'єднанні тризвуків з сектакордами, з'єднання двох сектакордів	8
9.	Прохідні та допоміжні квартсектакорди	6
10.	Домінантовий септакорд. Стрибки при його розв'язуванні в тоніку. Обернення домінантового септакорду	8
11.	Повна функціональна система мажору та гармонічного мінору	2
12.	Тризвук та сектакорд другого ступеня.	6
13.	Гармонічний мажор.	4
14.	Тризвук шостого ступеня. Перервана каденція	6
15.	Септакорд другого ступеня та його обернення	8
16.	Септакорд сьомого ступеня та його обернення	8
17.	Різновидності акордів домінантової групи. Тризвук третього ступеня	4
18.	Сектакорд сьомого ступеня	4
19.	Домінанта з секстою	2
20.	Діатонічні (тональні) секвенції	4
	Разом	112

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Зміст завдання	Кількість годин
1.	Законспектувати тему : «Мелодичне положення акорду. Вузьке та широке розташування». Написати приклади тризвуків у різних тональностях	4

2.	Законспектувати тему: «З'єднання головних тризвуків» Написати приклади гармонічного та мелодичного з'єднання акордів головних тризвуків	4
3.	Законспектувати тему : «Гармонізація мелодії головними тризвуками». Розв'язування задач на задану мелодію. Підібрати акомпанемент до мелодії (Т-S-Д)	6
4.	Законспектувати тему : «Переміщення акордів». Написати приклади прямого, протилежного, непрямого переміщення.	5
5.	Законспектувати тему : «Гармонізація басу». Розв'язування задач на заданий бас.	4
6.	Законспектувати тему : «Стрибки терцій у сопрано. Стрибки терцій у тенорі». Приклади стрибків терцій у сопрано та тенорі у різних тональностях, розв'язати задачу	5
7.	Законспектувати тему : «Період. Речення. Каденції. Кадансовий квартсекстакорд». Скласти восьми тактовий період з використанням кадансового квартсекстакорду.	5
8.	Законспектувати та вивчити тему «Секстакорди головних тризвуків. Стрибки при з'єднанні тризвуків з секстакордами, з'єднання двох секстакордів». Написати приклади в тональностях до двох знаків	4
9.	Законспектувати та вивчити тему «Прохідні та допоміжні квартсекстакорди». Написати цифровку на 4 такти з вживанням прохідного квартсекстакорду.	4
10.	Законспектувати та вивчити тему «Домінантовий септакорд. Стрибки при його розв'язуванні в тоніку. Обернення домінантового септакорду». Написати цифровку з вживанням Д7.	4
11.	Законспектувати та вивчити тему «Повна функціональна система мажору та гармонічного мінору» Зробити гармонічний аналіз заданих прикладів.	1
12.	Законспектувати та вивчити тему «Тризвук та секстакорд другого ступеня. Правила вживання і написання». Розв'язування задач	2
13.	Законспектувати та вивчити тему «Гармонічний мажор». Зробити гармонічний аналіз даних прикладів.	2
14.	Законспектувати та вивчити тему «Тризвук шостого ступеня. Перервана каденція». Написати продовження задачі на задану тему.	2
15.	Законспектувати та вивчити тему Септакорд другого ступеня та його обернення	4
16.	Законспектувати та вивчити тему Септакорд сьомого ступеня та його обернення.	4
17.	Законспектувати та вивчити тему «Тризвук третього ступеня». Придумати і записати восьми тактовий період із	2

	застосуванням засобів мажоро-мінору та позначенням функцій.	
18.	Законспектувати та вивчити тему «Секстакорд сьомого ступеня». Зробити гармонічний аналіз заданих творів.	2
19.	Законспектувати та вивчити тему « Домінанта з секстою». Розв'язування задач	2
20.	Законспектувати та вивчити тему «Діатонічні (тональні) секвенції». Грати в заданих тональностях секвенції.	2
	Разом	68

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти під час самостійної роботи на семінарських (практичних) заняттях

1-2 бали – здобувач фахової передвищої освіти володіє елементарними теоретичними знаннями, його відповіді правильні, але недостатньо осмислені; завдання для самостійної роботи виконує на низькому рівні, з неточностями; робить помилки в інтонуванні мелодичних конструкцій.

3 бали – здобувач фахової передвищої освіти на середньому рівні володіє теоретичними знаннями, його відповіді повні, але з деякими неточностями; здатний до виконання практичних завдань, однак не в повному обсязі, з помилками.

4 бали – здобувач фахової передвищої освіти володіє системними знаннями та здатністю до їх практичного застосування; правильно або з незначними помилками та в повному обсязі виконує практичні завдання.

5 балів – здобувач фахової передвищої освіти на високому рівні володіє теоретичними знаннями та здатний до їх творчого практичного використання; правильно виконує практичні завдання; активно працює над підвищенням рівня своєї професійної компетентності.

8. Методи навчання

Словесні методи, наочні методи, практичні методи, репродуктивні, творчі, проблемно-пошукові методи, самостійна та індивідуальна робота здобувачів освіти.

9. Методи контролю

Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне, фронтальне, групове), практичні заняття, перевірка виконання здобувачами завдань самостійної роботи.

Підсумковий контроль: екзамен у 6-ому семестрі.

10. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Гармонія»

Оцінку «5», відмінно – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який досконало володіє опорними теоретичними поняттями, вміє використати їх в практичній діяльності, а саме:

- у гармонізації завдань на бас та мелодію (аналіз музичної побудови, визначення форми, каденцій, переміщень акордів, вміння передбачити той чи інший гармонічний зворот «наперед», виявити і усунути помилки самостійно);
- у гармонічному аналізі (самостійно визначити тональність, форму музичної побудови, функції акордів, пояснити їх застосування саме в цьому чи іншому випадку);
- у грі на інструменті (орієнтуватись в тональності, вміти вийти в каденцію з будь-якого місця гармонічної послідовності, володіти правильними нормами голосоведення, самостійно складати гармонічні послідовності з кількох акордів – до розгорнутих побудов типу періоду, застосовуючи модуляції та відхилення, вміти фактурно оформити послідовність, а також підібрати нескладний супровід при допомозі буквеного чи цифрового позначення.

Оцінку «4», добре – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який на доброму рівні засвоїв музично-теоретичний матеріал, вміє аналітично мислити, допускаючи помилки, вміє їх самостійно виправити. Проявляє в роботі

самостійність, творчий підхід, спираючись на набуті знання. Робить незначні помилки в практичних завданнях (як от – ключові знаки альтерації, неточне позначення мажорної та мінорної домінанти, перенесення розміру на другу лінійку, тощо). В достатньому об'ємі володіє опорними теоретичними поняттями, уміє використати їх у практичній діяльності, допускаючи незначні помилки, усуваючи їх самостійно:

- у гармонізації завдань на бас чи мелодію (створення технічно правильної гармонізації, але зі статичною мелодією, використання більш простіших акордів та схем);

- у гармонічному аналізі допускає незначні помилки в кваліфікації певних акордів;

- у грі на інструменті допускає несуттєві помилки в підборі акордів для гармонічних послідовностей.

Може вирішити дані викладачем завдання, використовуючи якийсь один варіант відповіді.

Оцінку «3», задовільно – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який володіє музично-теоретичними поняттями, допускаючи суттєві помилки на практиці, а саме:

- у гармонізації задач на бас та мелодію (з помилками виставляє подвоєння в секстакордах, квартсекстакордах, користується обмеженим набором акордів, не може правильно визначити форму задачі, іноді – тональність, відтак не може побачити умов для розширення періоду засобами перерваної каденції чи допоміжних квартсекстакордів);

- у грі на інструменті допускає помилки в голосоведенні, подвоєнні звуків, виборі акордів та їх розв'язуванні, виправляючи помилки тільки після аналізу та зауважень викладача;

- у гармонічному аналізі з помилками визначає функцію акордів та самі акорди.

Оцінку «2», незадовільно – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який володіє дуже обмеженими знаннями, частково маючи прогалини в засвоєнні деяких тем, тобто не володіє системними знаннями;

– у гармонізації задач на бас та мелодію не може кваліфікувати звуки на приналежність їх до певних акордів, що утруднює гармонізацію чи унеможлиблює її, не бачить паралелізмів і не може їх усунути самостійно;

– у гармонічному аналізі впізнає найелементарніші акорди, часто не розрізняючи їх обернень;

– у грі на інструменті може відтворити тільки схему, завчену напам'ять.

11. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення, методичні посібники, мультимедійні презентації за змістом тем.

12. Рекомендована література

Основна

1. Вознюк. П., Поляковська С. Гармонія: навчально-методичний посібник із мелодіями для гармонізації. Вінниця: Нова книга, 2019. 144 с.

2. Завісько Н., Лемішко М. Гармонія. Вінниця: Нова Книга, Ч. 2 : Хроматика, 2016. 215 с.

3. Іванов О. Гармонія. Теорія, практика, методика: навч. посіб. Миколаїв: вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2004. 224 с.

4. Кулевська З. Хрестоматія по гармонічному аналізу. Київ: Музична Україна, 2005. 602 с.

5. Лемішко М. Гармонія: навч. посіб. для вищ. навч. закл. культури і мистецтв III—IV рівнів акредитації / Львів. держ. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Вид. 2-ге, допов. Вінниця: Нова книга, 2010. 224 с.

6. Пасічник В., Іваньо О., Новак Б. Гармонія : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 140 с.
7. Сисак Л, Практичні поради з вивчення гармонії. Вінниця: Нова книга, 2012. 40 с.
8. Скуратовський В. Задачі з гармонії: навч. посіб. Дніпро: ЛІРА, 2017. 220 с.
9. Смаглій Г. Основи теорії музики : підручник для навчальних закладів освіти, культури і мистецтва – 4-е вид., перероб. і доповнене. Харків: Факт, 2007. 383 с.

Допоміжна

10. Бородай М. Гармонізація Soprano. Навч. посіб. для фахової передвищої мистецької освіти. Тернопіль: 2020.
11. Лукомська В. Гармонічний аналіз в курсі сольфеджіо. Київ: Музична Україна, 1987. 86 с.
12. Макуцька Н., Сенік О. Практичний довідник з гармонії «Про помилки реальні та умовні» Дрогобицького музичного коледжу ім. В. Барвінського Дрогобич. 2019.
13. Побережна, Г. Загальна теорія музики [Текст] : підручник для студентів муз.-пед. спец. ВПНЗ. Київ: Вища школа, 2004. 303 с.